

Militære straffefanger i Sønderjylland under 1. Verdenskrig

Historisk Samfund for Sønderjylland har udgivet et nyt imponerende værk, der detaljeret beskriver, hvordan flere end 10.000 straffefanger i 1916-18 udførte tvangsarbejde i 19 forskellige arbejdslejre i Sønderjylland. Blandt fangerne var også mange dansk-sindede sønderjyder på den tyske side af grænsen, som ofte deserterede og kom i straffelejre, når de blev taget.

De blev kaldt æreløse, menneskehedens afskum og de største forbrydere i den tyske hær. Deres forbrydelse var, at de havde forsøgt at undgå krigstjeneste ved ulovlig udeblivelse, desertion eller ulydighed. De blev sat til at arbejde i militære straffelejre under forhold, der var værre end dem, de flygtede fra ved fronten. Med lokalbefolkningen som vidner var det dem, der under umenneskelige forhold byggede grænsebefæstningen Sikringsstilling Nord.

Om forfatteren

Forfatteren til det imponerende værk er Egon Weber Paulsen, som med bogen er først med fortællingen om de militære straffefanger i Sønderjylland eller »Tysk Sibirien«, som en straffefange navngav landsdelen.

Egon Weber Paulsen, f. 1955 i Haderslev. Cand.mag. 1982 i dansk og religion fra universiteterne i Odense og Aarhus. Han har været sognepræst i Den danske Folkekirke og har undervist på Grønlands Seminarium

og HF, Dansk Flygtningehjælps Sprogskole LærDansk og A.P. Møller Skolen i Slesvig. Nu er han underviser på Dansk Centralbibliotek for Sydslesvig i Flensborg

Anmeldelse

”Bogen er et grundigt og imponerende stykke arbejde, som er spændende og læsevenlig lokalhistorie. Der er mange gode billeder, som ovenikøbet relaterer direkte til de mange skæbner, som bogen omtaler.

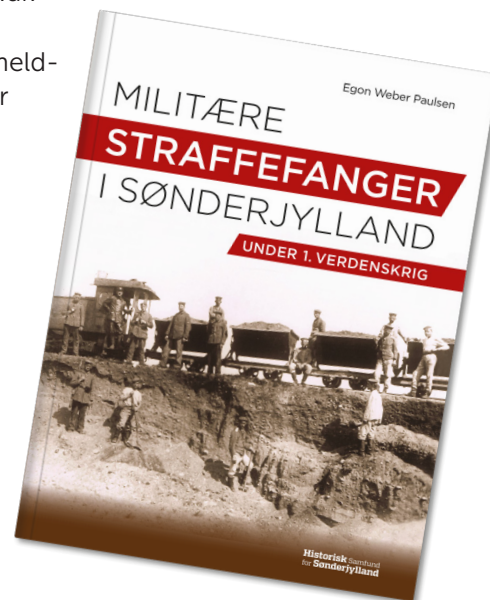
Bogen anbefales varmt”, skriver anmelder

i historie-online.dk

Michael Koch bl.a.

Læs hele hans anmeldelse under nyheder på foreningens hjemmeside.

Medlemmer af Historisk Samfund for Sønderjylland kan købe bogen på 218 sider for 128 kr. i butikken på hssdj.dk For ikke-medlemmer er prisen 198 kr.

Årsmødet - en udflugt værd ...

Vi har ofte omtalt årsmødet med stærkest fokus på det formelle. I år er der mere fokus på fortællinger, på visionen med museumsverdenen i Sønderjylland og på naturen omkring en usædvanlig bygning Klægager - den gamle digegreves gård i marsken, i sønderjyske Ballum.

Bemærk jer adressen og brug jeres GPS, så I finder frem. For selvom det er et meget fladt landskab, så er det ikke så ligetil at finde: Østerende 13, Ballum, Bredebro.

Vi begynder mødet kl. 13. Anledningen er årsmødet 2026 i Historisk Samfund for Sønderjylland. Tønder kreds står for at afvikle eftermiddagens program.

Vi indleder med gæstetaleren. Sognepræst, tidligere minister og folketingsmedlem, nu formand for Museum Sønderjylland, Mette Bock. Mette vil tale over emnet "Museum Sønderjylland - tanker om museets rolle, nu og fremover, både lokalt, regionalt og i et nationalt perspektiv". Der vil være lejlighed til debat og spørgsmål i forbindelse med Mettes oplæg.

Herefter bydes der på kaffe og kage.

Årsmøde 2026 afsluttes med generalforsamling for Historisk Samfund for Sønderjylland med dagsorden jf. vedtægterne. Indkommende forslag skal være formanden i hænde senest 8 dage før generalforsamlingen på mail: mikkellethjerspersen@outlook.dk

Det er gratis for medlemmerne, men af hensyn til traktement skal tilmelding ske via vores hjemmeside.

Hvis I ønsker det, kan I deltage i en rundvisning og få en fortælling om den gamle gård og de udfordringer, beliggenheden har i forhold til det barske vejr i det vest-sønderjyske.

Valg til styrelsen

Et af årsmødets beslutninger er at vælge, hvem der skal have mulighed for direkte at påvirke, hvad foreningen skal engagere sig i. På valg til styrelsen er i år: Elsemarie Dam-Jensen, Lars N. Henningsen, Arne Fredsted Jørgensen, Kristian Pallesen, Lisette Juhl Orhan, Hans Schultz Hansen, Kirstine Lauridsen og Mads Mikkel Tørsleff. Der er to ledige pladser, og gode idéer efterlyses.

Foredrag om et katastrofalt naturfænomen

Rigsarkivet i Aabenraa og Historisk Samfund for Sønderjylland, Aabenraa kreds inviterer til foredrag **torsdag den 9. april kl. 15-16** på Rigsarkivet i Aabenraa, hvor forsker Michael Nobel Hviid fra Rigsarkivet i Aabenraa vil fortælle om stormfloder, der i århundreder med jævne mellemrum har hærget de danske kyster, men intet sted har stormfloder påvirket mennesker så meget og fået så katastrofale konsekvenser som langs vadehavskysten.

I foredraget sættes der fokus på nogle af de værste stormflods-katastrofer gennem de sidste 400 år, og hvordan disse blev håndteret og forsøgt forhindret af områdets beboere såvel som myndighederne. Men også spørgsmål om, hvordan truslen fra havet har påvirket både fortidens og nutidens mennesker, vil blive taget op.

Deltagelse er gratis og kræver ingen tilmelding.

Generalforsamling og foredrag i Sydslesvig kreds

Historisk Samfund Sønderjylland, Sydslesvig kreds holder generalforsamling (jvf. vedtægterne) med foredrag **torsdag den 16. april kl. 17** i Det Danske Hus i Sporskifte, Alter Husumer Weg 220, Flensburg. Efter generalforsamlingen ca. kl. 18.00 holder Jørgen Kühl foredraget:

Hvor går Sydslesvig hen? En historikers syn på det danske mindretal i nutid og fremtid.

Alle er velkomne til at deltage. Der serveres kaffe, the og kringle. Entre: EUR 3.- / kr. 25 - i kontanter.

Med afsæt i aktuelle udfordringer i mindretallet giver Jørgen Kühl sit bud på, hvordan det danske Sydslesvig vil kunne udvikle sig i de kommende år. Udgangspunktet er et Sydslesvig i hastig forandring,

hvor det traditionelle mindretal bliver stadig mindre og bl.a. har svært ved at opretholde engagementet i distriktsbestyrelser, mens stadig flere uden tilknytning til det danske gør brug af mindretallets tilbud.

Foredrag om to sønderjyske præster - to veje

Rigsarkivet i Aabenraa og Historisk Samfund for Sønderjylland, Aabenraa kreds inviterer til foredrag **torsdag den 16. april kl. 19**.

Biskop emeritus Karsten Nissen, der fra 1996 til 2014 var biskop over Viborg stift, vil fortælle om to sønderjyske præster, Martin Schwarz og Johannes Tonnesen, og deres reaktioner på Genforeningen i 1920, da man fra dansk side var nødt til også at nyordne de folkekirkelige forhold.

Firetimerskrigen - særligt fokus på Padborg-Bov-Kruså-egnen

De tunge beslutninger i forbindelse med den tyske besættelse af Danmark træffes i København, men det er næsten kun i grænselandet, at kampene foregår den 9. april 1940. Det hele begynder, da den tyske

efterretningstjeneste sætter civilklædte agenter ind for at hindre danske grænsegendarmere i at ødelægge veje, viadukter og broer.

I Padborg fører det til, at tre gendarmere bliver dræbt, og en dansk lokomotivfører bliver arresteret. I Kruså når gendarmene lige at få alarmeret den danske styrke i Søgård, der i de følgende timer kommer i kamp bl.a. ved Lundtoftbjerg. Men den tyske overlegenhed er knusende. Medlemmer af det tyske mindretal glæder sig over den tyske invasion, og nogle støtter den aktivt. En landmand i Bov udfører spionage.

Forskningsleder Hans Schultz Hansen fra Rigsarkivet i Aabenraa fortæller **onsdag den 22. april kl. 19** på Frøslevlejrens Museum ud fra sin nye bog *Firetimerskrigen*, der kan købes til foredraget eller hos Historisk Samfund for Sønderjylland.

Billetter á 130 kr. købes online på Frøslevlejrens Museum.

Rundvisning på Aabenraas gymnasier

Historisk Samfund for Sønderjylland, Aabenraa kreds inviterer til foredrag og rundvisning på Aabenraa Stats-skole og Deutsches Gymnasium für Nordschleswig **torsdag den 30. april kl. 19**. Foredraget holdes af de to historielærere Louise Ejlskov Röhrig, Statsskolen, og Gerret Liebing Schlaber, Deutsches Gymnasium.

Mødested: Aabenraa Statsskole, forhallen, Forstallé 14, Aabenraa.

Vi slutter på Deutsches Gymnasium, Svinget 26-28, Aabenraa, kl. ca. 20.30. Under selve rundturen vil det være muligt at benytte elevator for gangbesværede.

Deltagelse er gratis for medlemmer, men koster 50 kr. for ikke-medlemmer. Tilmelding og evt. betaling skal ske senest den 28. april kl. 17. Antal deltagere er begrænset til 40. Se mere på hjemmesiden.

Besøg hos Fighter Wing Skrydstrup

Kom helt tæt på et aktuelt brændpunkt. Besøg Fighter Wing Skrydstrup og få den spændende historie om en helt speciel arbejdsplads i Sønderjylland. Seniorsergent Brian Junker er vores guide der vil give os et unikt indblik i hverdagen på Flyvestation Skrydstrup **tirsdag den 5. maj kl. 12.30** på adressen Lilholtvej 2, Vojens. Tønder kreds arrangerer.

Tilmelding på hjemmesiden senest den 20. april. Max. deltagerantal 30 personer - så det er først til mølle. Kravet er, at navn og fødselsdato oplyses ved tilmelding

Foredrag om straffefangerne

Historisk Samfund for Sønderjylland, Aabenraa kreds inviterer **onsdag den 6. maj kl. 19** til foredrag på Rigsarkivet i Aabenraa, hvor Egon Weber Paulsen vil fortælle om sin bog *Militære straffefanger i Sønderjylland under 1. Verdenskrig*, der er udgivet af Historisk Samfund for Sønderjylland (se omtalen af bogen på forsiden). Deltagelse er gratis for medlemmer, men koster 50 kr. for ikke-medlemmer. Tilmelding og evt. betaling kan ske frem til 5. maj kl. 17 på hjemmesiden.